

KESKUSTELUALOITE 15/2013 vp

Liikunnan ja urheilun edistäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiselle on suuri tarve, sillä valtaosa suomalaisista liikkuu riittämättömästi. Suositusten mukaiseen liikunnan määrään yltää vain noin puolet lapsista, kymmenes aikuisväestöstä ja muutama prosentti ikäihmisistä. Osittain tämän vuoksi ylipaino, tyyppin 2 diabetes ja masennus ovat lisääntyneet sekä fyysinen kunto on heikentynyt eri ikäryhmissä. Tutkijat rinnastavat liikkumattomuuden jo tupakointiin ja lihavuuteen verrattavaksi terveyshaitaksi.

Väestön vähäisen liikunnan kansantaloudellisen vaikutuksen on arvioitu olevan miljardiluokkaa. Liikkumattomuuden hinta pelkästään diabeteksen osalta on Suomessa noin 700 miljoonaa euroa. Yhdysvalloissa vähäisen liikunnan kustannusten arvioidaan kaksinkertaistuvan, ja kehittyvissä talouksissa, kuten Kiinassa ja Intiassa, kasvavan jopa 500 prosenttia seuraavien 20 vuoden aikana.

Työurien pidentäminen on kirjattu pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman keskeiseksi tavoitteeksi. Hallituksen budjettiriihessä esitettiin rakenteellisia toimia työurien pidentämiseksi ja työllisyyden parantamiseksi kestävyysvajeen paikkaamiseksi. Näissä yhteyksissä liikunta on jäänyt vähäiselle huomiolle peilaten sitä taustaa vasten, että merkittävimmät työkyvyttömyyden syyt ovat masennus, tuki- ja liikuntaelinvaiat sekä sydän- ja verisuonisairaudet, joiden ehkäisyssä liikunnalla on ratkaiseva asema. Väestöennusteen mukaan työikäisten määrä vähenee Suomessa lähivuosikymmeninä suurten ikäluokkien eläköityessä. Tulevaisuuden työntekijät va-

likoituvat jatkossa väestöstä, jonka terveydentila ja fyysinen kunto ovat voimakkaasti polarisoituneet. Työkyvyttöminä eläkkeelle siirtyneiden nuorten määrä on myös kasvanut rajusti, mikä tekee tilanteesta haastavan.

Merkittävin muutos väestön liikuntakäyttäytymisessä on tapahtunut arki- ja muun fyysisen aktiivisuuden romahtamisessa. Länsimaisesta ihmisestä on tullut fyysisesti passiivinen, eikä liikunnan aktiivinen harrastaminen yksistään riitä väestön hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitoon. Yhteiskunta suosii liikkumista autoilla sekä runsasta istumista tietoteknisten välineiden äärellä.

Liikunnan edistämisen johtaminen, kehittäminen ja yhteensovittaminen kuuluvat liikuntalain mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle. Arvioinnit osoittavat, että liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen ei ole riittävästi integroitunut osaksi koko yhteiskunnan hyvinvointi- ja terveystoimittaisia toimia eikä liikunnan edistäminen systemaattisesti näy muiden hallinnonalojen linjapapereissa ja resursoinnissa. Tämä on ongelmallista, sillä liikuntapolitiikan vaikutusmahdollisuudet arkiliikunnan edistämässä ovat rajalliset. Liikkumattomuuden poikkihallinnollinen koordinointi tulee saattaa valtioneuvostotasolla uudelle tasolle. Muun muassa varhaiskasvatuksen, koulun, työelämän, vanhustenhuollon ja yhdyskunta- ja liikennesuunnittelun päätökset ovat ratkaisevia väestön fyysisen aktiivisuuden edistämässä. Tätä korostaa myös valtiovarainvaliokunta vuoden 2013 talousarviomietinnössään. Myös liikunta-alan yrittäjyys ja kansalaistoimin-

nan yleisten edellytysten turvaaminen vaativat muiden ministeriöiden vahvempaa ulostuloa.

Suomalaisen liikuntakulttuurin näkyvin osa-alue on huippu-urheilu, jonka toimintamalleja ja rakennetta on viime vuosien aikana kehitetty laajalla rintamalla. Nykyinen huippu-urheilumenestys heijastaa pitkälti laajempaa liikuntakulttuurin ja yhteiskunnan muutosta, jonka seurauksena menestys perinteisissä kestävyyslajeissa on romahtanut painopisteen siirtyessä sitä vastoin taito-, tekniikka- ja joukkuelajeihin. Huippu-urheilulla on mm. esikuvien ja näkyvyyden perusteella heijastusvaikutuksia mm. lasten ja nuorten liikuntaan. Elinvoimainen liikuntakulttuuri ja menestyvä huippu-urheilu tukevat toinen toisiaan, eikä niitä tule kehittää toisistaan erillisinä.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen otetaan huomioon kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja sisällytetään kaikkien hallinnonalojen ja ministeriöiden toimintaan. Saman periaatteen tulisi toteutua myös liikunnan edistämisessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2013

Leena Harkimo /kok
Ritva Elomaa /ps
Silvia Modig /vas
Timo Heinonen /kok
Sari Palm /kd
Sinuhe Wallinheimo /kok
Anneli Kiljunen /sd
Lenita Toivakka /kok
Pauli Kiuru /kok
Sari Sarkomaa /kok
Katri Komi /kesk
Jari Myllykoski /vas
Inkeri Kerola /kesk
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Jaana Pelkonen /kok
Sanna Lauslahti /kok
Anu Urpalainen /kok
Sofia Vikman /kok
Raija Vahasalo /kok
Jukka Kopra /kok
Jouko Jääskeläinen /kd
Suna Kymäläinen /sd
Arto Satonen /kok
Harri Jaskari /kok
Teuvo Hakkarainen /ps
Reijo Tossavainen /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps

Mika Niikko /ps
Anne Holmlund /kok
Erkki Virtanen /vas
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Timo Kalli /kesk
Ilkka Kanerva /kok
Juha Rehula /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Pertti Hemmilä /kok
Ben Zyskowitz /kok
Eeva-Maria Maijala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Kauko Tuupainen /ps
Tuula Peltonen /sd
Ville Vähämäki /ps
Sampsa Kataja /kok
Kimmo Kivelä /ps
Leena Rauhala /kd
Matti Saarinen /sd
Janne Sankelo /kok
Kari Tolvanen /kok
Elisabeth Naucélér /r
Eero Reijonen /kesk
Saara Karhu /sd
Sirpa Paatero /sd
Jukka Gustafsson /sd
Pauliina Viitamies /sd

KA 15/2013 vp — Leena Harkimo /kok ym.

Kari Uotila /vas
Stefan Wallin /r
Peter Östman /kd
Sauli Ahvenjärvi /kd
Tuomo Puumala /kesk
Juho Eerola /ps
Aila Paloniemi /kesk
Jouko Skinnari /sd
Mikko Savola /kesk
Juha Väättäin /ps
Pentti Kettunen /ps
Johanna Karimäki /vihr
Tuula Väättäin /sd
Raimo Piirainen /sd
Mikko Alatalo /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Lasse Männistö /kok
Lars Erik Gästgivers /r
Pertti Salolainen /kok
Pia Kauma /kok
Markku Eestilä /kok
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Eila Tiainen /vas
Jyrki Yrttiaho /vr
Markus Mustajärvi /vr

Pertti Virtanen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Tapani Tölli /kesk
Outi Mäkelä /kok
Lasse Hautala /kesk
Arja Juvonen /ps
Laila Koskela /ps
Ilkka Kantola /sd
Markku Mäntymä /kok
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hanna Tainio /sd
Jörn Donner /r
Pekka Haavisto /vihr
Antti Lindtman /sd
Rakel Hiltunen /sd
Oras Tynkkynen /vihr
Ismo Soukola /ps
Jani Toivola /vihr
Hanna Mäntylä /ps
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Ari Torniainen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Esko Kiviranta /kesk